

Les dones d'aigua del riu Bassí

Oristà

Ubicació

Comarca: Lluçanès
Lloc/Adreça: Sector oest del terme municipal
Emplaçament A 100 metres de la carretera BP-433, punt quilomètric 12'500

Coordenades:

Latitud: 41.93794
Longitud: 2.04494
UTM Est (X): 420827
UTM Nord (Y): 4643327

Classificació

Número de fitxa 08151 - 236
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estil / època: Contemporani
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Només alguns dels veïns més grans del municipi recorden la rondalla.
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Simbòlic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dj., 26/04/2007 - 02:00

Descripció

El Pep Eures deia: "Mira Jordi, el riu Bassí està farcit de dones d'aigua, des del gorg del molí de Galobardes fins al del Carburo, és a dir, a tots els gorgs que hi ha hi viuen una espècie de bruixes que les anomenen dones d'aigua. Els diuen aquest nom perquè viuen en les profunditats dels gorgs i només en surten les nits de lluna plena per fer les reunions i trobades amb les que viuen en altres gorgs. Però la seva gran festa és la

nit de Sant Joan. Aquesta nit surten de les profunditats dels gorgs i es reuneixen a sota mateix del cingle de l'horta dels Pèlags, és a dir, a les feréstegues balms del Racó Fosc. Allà organitzen la seva festa anyal amb gran disbauxa, on a més de la presència del mateix Diable, la dirigia la dona d'aigua de la gola de l'Arç. Sant Joan és la nit més important de les goges, en aquesta nit també fan la bugada. Aquestes dones són molt presumides i totes elles van vestida amb túnica de seda blanca".

El Pep sempre em deia: "Després de la posta de sol no t'ho acostessis pas mai allà al Racó Fosc, perquè un noi com tu, de ben segur se te'n portarien al fons d'algun gorg aquestes males donotes. Ah! I mai se t'acudeixi de banyar-te en cap d'aquests gorgs, perquè home que entra dintre de l'aigua ja no en surt mai més.

A la gola de l'Arç s'hi formaven uns grans remolins d'aigua. Qualsevol cosa que queia a dintre de l'aigua l'engolia el remolí fins al fons i mai més en cantava ni gall ni gallina i sempre més restava en la seva profunditat."

La meva família vivia a la Farigola, casa de pagès on jo vaig néixer i créixer. Aquesta masoveria està situada a la vora del riu Bassí i arran del camí ral que va d'Olost a Sant Feliu Sasserra. El Pep Eures era un pastor que amb el seu ramat pasturava les herbes de la finca. Quan jo veia aquest ramat pasturant les herbes d'algun camp tot seguit demanava als meus pares si em deixaven anar allà on hi havia les ovelles, perquè amb el Pep fèiem grans xerrades. Sempre em deia que jo havia de ser el seu hereu. Aquest pastor sovint m'explicava coses del bestiar i també contes, llegendes i històries. Una de les llegendes que més m'agradava sentir és la que fa referència a les fones d'aigua dels gorgs del riu Bassí. Al Racó Fosc, lloc feréstec que es troba sota mateix de la casa del Pèlags, hi ha una font i un cingle de més de deu metres d'alçada i unes grans balms.

El riu Bassí des del seu inici, sota mateix del Soler de n'Hug (Prats de Lluçanès) fins al seu aiguabarreig amb la riera Gavarresa (Oristà), té tot un seguit de gorgs: el gorg del Molí de Galobardes, gorg del Blanquer i el gorg de Pahonellas. Vora d'aquests tres hi passaven camins molt importants, com el que anava de Sant Feliu Sasserra a Berga i també el camí ral de França, per damunt mateix del saltant o gorg de Pahonellas. Molt a prop del gorg de la Llana passava el camí molt concorregut que anava de Solsona a Vic, conegut com la ruta de la sal. Prop del gorg Negre i del gorg del Carburo passava el camí ral que anava d'Oristà a Sant Feliu Sasserra, conegut també com el camí de Muntanyola, ja que anava de Sant Feliu, passant per Oristà, i pujava el coll de Fontfreda fins a Muntanyola. Tots aquests camins eren molt concorreguts en aquella època.

Observacions:

Aquesta versió, de "Les dones d'aigua del riu Bassí", va ser recollida i escrita per Jordi Torres i Sociats en el llibre "Por, màgica i tresors a la Catalunya interior".

Bibliografia

TORRES Jordi (2003). Por, màgica i tresors a la Catalunya interior. Farell.

